MT

2018 1100

Seat No. | | | | | | | |

MT - SANSKRIT ENTIRE (SECOND OR THIRD LANGUAGE) - SEMI PRELIM - II
PAPER - 2

Time : 3 Hours **(Answer Paper)** **Marks : 100**

प्रथमः विभागः - सुगमसंस्कृतम् ।

उ.१ अ) चित्रं दृष्ट्वा नामानि लिखत । (५ तः ४) ४

१		२		३	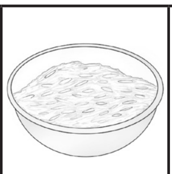	४		५	
	मृदुमुद्रा		पादस्यूतः		ओदनम्		मधुरा		अन्विष्यति

उ.१ आ) सङ्ख्याः अक्षरैः अङ्कैः वा लिखत । (३ तः २) २

१. ९६ - **षण्णवतिः ।** २. ३ - **त्रीणि ।**

३. एकपञ्चाशत् - ५१

उ.१ इ) स्तम्भमेलनं कुरुत । २

	अ	ब
१.	सार्ध-सप्तवादनम् ।	७:३०
२.	पञ्चोन-त्रिवादनम् ।	२:५५
३.	सपाद-एकादशवादनम् ।	११:१५
४.	दशाधिक-पञ्चवादनम्	५:१०

उ.१ ई) वासर - तालिकां पूरयत । (केऽपि २) २

अद्य रविवासरः → श्वः **सोमवासरः** → **परश्वः** मङ्गलवासरः → प्रपरश्वः **बुधवासरः**

उ.१	उ) उदाहरणद्वयं लिखत । (६ तः ५)	५
१.	स्वराश्रितौ - **अनुस्वारः(ं) , विसर्गः (:) ।**	
२.	तालव्यौ - **च्, छ्, ज्, झ्, ञ् ।**	
३.	इकारान्तस्य - **कवि, मति, वारि ।**	
४.	नपुंसकलिङ्गस्य - **वन, वारि, मधु ।**	
५.	चतुर्थगणस्य धातू - **कुप्, मन्, क्रुध्, स्निह् ।**	
६.	षष्ठगणस्य धातू - **विश्, म्रियु, लिख् ।**	
	द्वितीयः विभागः - गद्यम् ।	
उ.२	**अ) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत ।**	
१.	**अवबोधनम् । (४ तः ३)**	
क)	**उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।** शृगालः मृगेण सह सख्यम् इच्छति यतः **शृगालः मृगमांसं खादितुम् इच्छति ।**	१
ख)	**कः कं वदति ।** काकः मृगं वदति ।	१
ग)	**पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत ।** अरण्ये **चित्राङ्गः नाम मृगः एकाक्षः नाम काकः** च निवसतः स्म ।	१
घ)	**वाक्यं पुनर्लिखित्वा सत्यम् /असत्यम् इति लिखत ।** क्षुद्रबुद्धिः उदिते सवितरि (सूर्योदये) निवासस्थानं गतः। - **असत्यम् ।**	१
२.	**शब्दज्ञानम् । (३ तः २)**	
क)	**अरण्ये, प्रथमदर्शने, वने, सवितरि, दर्शने ।**	१
ख)	**प्रश्ननिर्माणं कुरुत ।** शृगालः **केन** सह मित्रताम् ऐच्छत् ?	१
ग)	**सन्धिविग्रहं कुरुत ।** तदाकर्ण्य - **तत् + आकर्ण्य ।**	१

३.	**पृथक्करणम् ।**	२
	क्रमेण योजयत ।	
(१)	मृगकाकयोः स्नेहेन निवासः।	
(२)	शृगालस्य मृगेण सह मित्रता।	
(३)	काकस्य उपदेशः।	
(४)	मृगकाकशृगालानाम् एकत्र निवासः।	
उ.२	**आ) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत ।**	
१.	**अवबोधनम् । (४ तः ३)**	
क)	**उचितं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।**	१
(१)	महात्मा वटवृक्षस्य अधस्तात् **अश्मखण्डे** समुपविष्टः आसीत् ।	
(२)	सः हस्तस्थं **नीरजं** भगवतः चरणयोः अर्घ्यम् अकरोत् ।	
ख)	**पूर्णवाक्येन उत्तरत ।**	१
	उद्याने वटवृक्षस्य अधस्तात् एकस्मिन् अश्मखण्डे महात्मा उपविष्टः आसीत् ।	
ग)	**कः कं वदति ?**	१
	सुदासः **सुगतं** वदति ।	
घ)	एषः गद्यांशः **अमूल्यं कमलम्** इति पाठात् उद्धृतः ।	१
२.	**शब्दज्ञानम् । (३ तः २)**	
क)	**कृत्वा, विस्मृत्य ।** १	
ख)	**चतुर्थपदं लिखत ।**	१
	प्रसादवर्षिभ्याम् : लोचनाभ्याम् :: अनल्पेन : **धाम्ना ।**	
	स्मयमानमुखपद्मः : भगवान् :: निरिच्छः : **सुदासः ।**	
ग)	**लकारं लिखत ।**	१
	आत्मा मे कृतार्थतां **लभताम्** । - **लोट्लकारः ।**	

३. पृथक्करणम् । २

स्थानाधारेण शब्दपेटिकां पूरयत ।

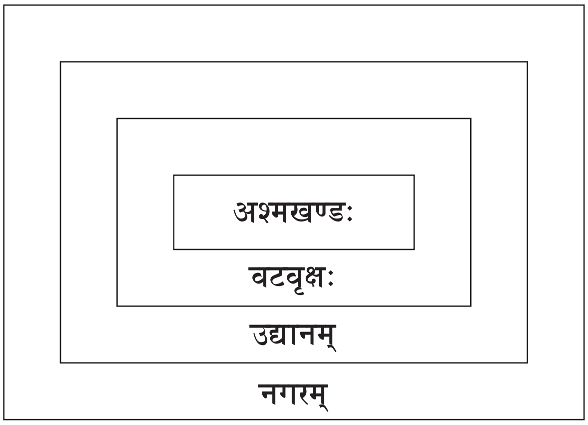

उ.२ इ) गद्यांशं पठित्वा माध्यमभाषया सरलार्थं लिखत । (२ तः १) ४

१.

रदनिका	-	O child ! Come. Let's play with the cart.
Child	-	(crying pitiably) O Radanika ! Why this clay-cart for me? Give me the same golden cart.
रदनिका	-	(sighing wearily) O child ! How can we have anything to do with gold now? When your father will be rich again, then you shall play with the golden cart. (To herself) Till then, I shall entertain him. I will approach the noble वसंतसेना. (approaching) O noble lady ! I salute you.

२.

कर्ण	-	Or else, I will give you my head.
शक्र	-	Don't say so! Please don't say so.
कर्ण	-	Don't be scared. Listen to this also. I will give the shield (कवच) along with the ear-rings that are born with my body.
शक्र	-	(Happily) Please give it.

उ.२ ई) माध्यमभाषया उत्तरं लिखत । (३ तः २) ४

(१) आद्यकृषकः पृथुवैन्यः is the legend that reveals the history of Pruthu's initiation of agricultural work and civilization.

Once, the king पृथु was wandering in his kingdom; He saw the

pitiable condition of his subjects. His subjects were thin and weak due to low - quality food. The king's heart melted with compassion and mind was filled with worry.

On the advice of a priest, he set the bow; when he was about to take out wealth and grains from the earth, the earth disguised as a woman and advised him to do agricultural work.

The earth advised the king to work with the help of hoe, plough, spade, sickles along with his subjects. She reminded the king of his father who was the corrupt king. She praised the king's righteous behaviour and assured him with her favour in agicultural work.

(२) The theory of atoms was formulated by an Indian sage and philosopher कणाद. Sage कणाद considered the last element of a substance and the basic principle is परमाणु, an atom. परमाणु is the chief cause of the substance. Sage कणाद further explained that परमाणु is inaccessible to sense, very small (microscopic), formless, eternal and self-revolving.

In brief, sage कणाद believed in the theory of परमाणु and accepted it to be the cause of each substance, because of which world exists.

(३) अभिज्ञानशाकुन्तलम् is a famous and amusing work of कालिदास. Human characters are beautifully potrayed with their characteristics in his works. दुष्यन्त, the hero of this drama, is one of the well-known characters.

The king दुष्यन्त tries to capture a deer, when a hermit seeks protection of a hermit- deer. The king honours the words of a hermit, hence, withdraws his arrow. Here, being a king, he obeys the words of the hermit and proves his modesty.

The king cautiously enters hermit with simple attire. This shows his simplicity. He is attracted towards the hermitage and is curious to receive hospitality from the noble people of hermitage.

The king, although, takes off royal ornaments and gives away the bow, yet he carries the kingship in his mind. He is alert about his duties. So he orders the charioteer to water the horses meanwhile.

Thus, दुष्यन्त is portrayed as an ideal king with all good virtues.

तृतीयः विभागः - पद्यम् ।

उ. ३ **अ) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत ।**

क) **पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत ।** १

विद्याविहीनः मनुष्यः पशुः एव ।

ख) भोगकरी, यशःसुखकरी । १

ग) जालरेखाचित्रं पूरयत । २

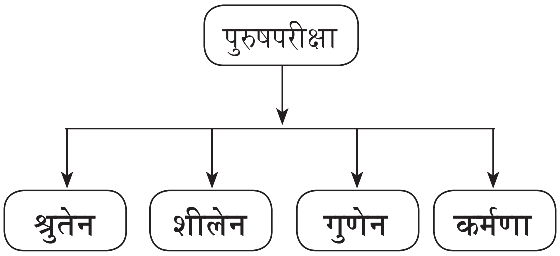

उ. ३ आ) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत ।

क) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत । १

यदा मनुष्यः किञ्चिज्ज्ञः आसीत् तदा सः द्विप इव मदान्धः भवति ।

ख) सन्धिविग्रहं कुरुत । १

किञ्चिज्ज्ञोऽहम् - किञ्चिज्ज्ञः + अहम् ।

ग) माध्यमभाषया उत्तरत । २

युग्ममाला is a collation of those verses wherein शब्दयुग्म is used to complete the meaning of the verse as well as to enhance its linguistic beauty.

The farmer gets the results if he sows well. He gets poor results if he sows low-quality seeds. Similarly, a man gets pleasurable results of his good deedsand he has to suffer if he is involved in bad deeds.

Thus, this verse explains the saying "As your sow, so shall you reap."

उ. ३ इ) पद्ये शुद्धे पूर्णे च लिखत । (क - ख तः १ तथा ग - घ तः १) ६

१. क.

निन्दन्तु नीतिनिपुणा यदि वा स्तुवन्तु
लक्ष्मीः समाविशतु गच्छतु वा यथेष्टम् ।
अद्यैव वा मरणमस्तु युगान्तरे वा
न्याय्यात्पथः प्रविचलन्ति पदं न धीराः ।।

ख.

रथस्यैकं चक्रं भुजगयमिताः सप्त तुरगाः ।
निरालम्बो मार्गश्चरणविकलः सारथिरपि ।
रविर्यात्येवान्तं प्रतिदिनमपारस्य नभसः
क्रियासिद्धिः सत्त्वे भवति महतां नोपकरणे ।।

२.	ग. घटं **भिन्द्यात् पटं छिन्द्यात् कुर्याद्रासभरोहणम् ।** **येन केन प्रकारेण प्रसिद्धः पुरुषो** भवेत् ।।	
	घ. यत्र **विद्वज्जनो नास्ति श्लाघ्यस्तत्राल्पधीरपि ।** **निरस्तपादपे देशे एरण्डोऽपि** द्रुमायते ।।	
उ.३	**ई) अन्वयं पूरयत ।** उत्तमः **अतिवक्ता** न स्यात्, अधमः **बहु** भाषते। **यादृक्** कांस्ये (ध्वनिः) प्रजायते तादृक् **सुवर्णे** ध्वनिः न (प्रजायते) ।	२
उ.३	**उ) माध्यमभाषया सरलार्थं लिखत । (३ तः २)**	४
(१)	People understand many subjects by mere reading. They become prompt / alert in work and erudite well versed by reading.	
(२)	Indeed, a man should always read a newspaper for updated knowledge. Reading is helpful (useful) for all sorts of learning.	
(३)	Reading gives knowledge in childhood, (it) guards the character in youth, (it) wards off sorrow in the age.(Hence) Reading good books is beneficial.	
	चतुर्थः विभागः - लेखनकौशलम् ।	
उ.४	**अ) वाक्यरचनां कुरुत ।**	
क)	**धातूनाम् उपयोगं कृत्वा वाक्यनिर्माणं कुरुत । (५ तः ३)**	३
१.	वि + रम् - धीराः **निश्चितार्थात्** न विरमन्ति ।	
२.	वि + तृ - गुरुः **छात्रेभ्यः** विद्यां वितरति ।	
३.	क्रुध् - भ्राता **भगिन्यै** क्रुध्यति ।	
४.	याच् - भिक्षुकः **नृपं** भिक्षां याचते ।	
५.	दा - यच्छ् - नृपः **भिक्षुकाय** धनं यच्छति ।	

ख) **अमरकोषात् समानार्थकं शब्दं योजयित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । (४ तः २)** २

(१) अरण्ये **कुरङ्गः / वातायुः / हरिणः / अजिनयोनिः** काकः च स्नेहेन निवसतः।

(२) नूनं सः **बुद्धः / सर्वज्ञः / धर्मराजः / तथागतः** एव अधिकतमं मूल्यं दद्यात्।

(३) यत्र एकः अपि **वृक्षः/महीरुहः/शाखी/विटपी/तरुः** नास्ति तत्र एरण्डः द्रुमायते।

(४) **राट् / पार्थिवः / क्ष्माभृत् / नृपः / भूपः / महीक्षित्** पृथुवैन्यः नाम धरायां प्रथमः अभिषिक्तः सम्राट्।

उ.४ **आ) ५ / ७ वाक्यात्मकं निबन्धं अथवा संवादं लिखत । (३ तः १)** ५

१. **मम प्रियः उत्सवः ।**

भारतीयाः तु उत्सवप्रियाः। भारते विविधपर्वाणि सम्पद्यन्ते। भारते दीपावलिः अतीव महत्त्वपूर्णा। दीपावलिः नाम दीपानाम् आवलिः अतः तस्याः स्वागतं जनाः दीपमालाभिः कुर्वन्ति। एषः प्रकाशस्य उत्सवः। जनाः नूतनवस्त्राणि धारयन्ति मिष्टान्नानि भक्षयन्ति च। गृहिण्यः गृहस्य शोभां रङ्गावलिभिः वर्धयन्ति। गृहस्य प्राङ्गणे आकाशदीपः प्रज्ज्वाल्यते। जनाः गृहे सायङ्काले लक्ष्मीपूजनं कुर्वन्ति । सर्वे परस्परं मिलित्वा मङ्गलकामनां कुर्वन्ति ।

२. **मम प्रियः खगः ।**

मयूरः मम प्रियः खगः। भारतस्य राष्ट्रखगः मयूरः वर्तते। एतस्य केका प्रसिद्धा। मयूरः मेघसखा। मयूरः वर्षाकाले मेघान् दृष्ट्वा नृत्यति। नर्तनसमये तस्य कलापः विस्तृतः भवति। एतस्य चञ्चूः किञ्चित् दीर्घा। मस्तके शिखा विराजते। मयूरः सर्वखगेषु सुन्दरः अतः सः सर्वेषां चित्तानि आकर्षति।

३. **मम प्रियः नेता ।**

बालगङ्गाधरतिलकः मम प्रियः नेता। तेन देशस्य कृते महान् त्यागः कृतः। भारतस्य स्वातन्त्र्यार्थं तेन महान् संघर्षः कृतः। आङ्ग्लशासनेन मण्डालेकारागृहे सः बद्धः। सः तत्रैव गीतारहस्यं नाम ग्रन्थमलिखत्। तस्य वृत्तपत्रस्य नाम केसरी। तिलकः भारतीयानाम् असन्तोषस्य जनकः। 'स्वराज्यं मम जन्मसिद्धोऽधिकारः। तं चाहं लभेयैव' इति तस्य ध्येयमासीत्।

अथवा

१. **गृहसंवादः।**

माता - अवकाशकाले भ्रमणार्थं कुत्र गच्छेम?

पुत्रः - अहं निसर्गसम्पन्नं स्थलं प्रेक्षितुम् इच्छामि।

पिता - साधु साधु। भारते नैकानि रम्यस्थलानि सन्ति।

माता - अरुणाचलप्रदेश गच्छेम। गतवर्षे मम सखी तत्र गता। तस्यै अतीव अरोचत अरुणाचलप्रदेशः।

पुत्रः - मया पठितं यत् तत्र नैकानि अभयारण्यानि, ऐतिहासिकस्थलानि, स्तूपाः सन्ति।

पिता - आम्। हिमाच्छादितानां शिखराणां सौन्दर्यम् अनुभवेम।
माता - अरुणाचलप्रदेशस्य शोभा अवर्णनीया। तत्रस्था शिल्पकला, हस्तकला अपि प्रसिद्धा। वनसम्पद् मनोहारिणी।
पुत्रः - तर्हि निश्चयेन गच्छेम।
पिता - साधु! अहं यातायातप्रबन्धं शीघ्रतया कुर्याम्।

२. **शालासंवादः।**

सुरेशः - नमो नमः आचार्या, अपि अहं वर्गं प्रविशानि?
आचार्या - आम्। अये सुरेश त्वं पञ्चदिनपर्यन्तं अनुपस्थितः आसीः। किं कारणम्?
सुरेशः - आचार्या, अहं तीव्रज्वरेण पीडितः अभवम्। अस्वस्थतायाः कारणात् आगन्तुं न अशक्नवम्।
आचार्या - अधुना स्वस्थताम् अनुभवसि वा?
सुरेशः - आम्। वैद्यस्य उपचारैः स्वस्थताम् अनुभवामि।
आचार्या - पञ्चदिन-अवकाशात् तव अभ्यासस्य हानिः जाता।
सुरेशः - अहं तां दूरीकर्तुं प्रयतिष्ये।
आचार्या - अवश्यम्। अहं साहाय्यं करोमि। परन्तु योग्यम् आहारमपि भक्षय। स्वास्थ्यरक्षणं महत्त्वपूर्णम्।
सुरेशः - आम्। धन्यवादः।

३. **कार्यालयसंवादः।**

लिपिकः - अरे सुरेश, मम उत्पीठिकायां सर्वं विकीर्णम् अस्ति । किम् इदम्?
सेवकः - किम् अभवत्?
लिपिकः - मम लेखनी, अङ्कनी, मापिका, सञ्चिका च स्वस्थाने न सन्ति।
सेवकः - क्षम्यताम्। इदानीं यच्छामि।
लिपिकः - कर्गजानां समूहः अपि इतस्ततः अभवत्।
सेवकः - महोदय, व्यजनवायुना कर्गजाः इतस्ततः अभवन्।
लिपिकः - मम लेखनपुस्तिका अपि अत्र नास्ति।
सेवकः - आम्। सा तु मम समीपे अस्ति। ह्यः एव सङ्गणके टङ्कनार्थं भवान् मह्यम् अयच्छत्।
लिपिकः - अस्तु। अधुना उत्पीठिकायां सर्वाणि उपकरणानि सम्यक् स्थापय। पुनःपूरण्यां मसी न्यूना। नूतनां पुनःपूरणीम् अपि आनय।
सेवकः - तथा करोमि। इतोऽपि किमपि आवश्यकम्?
लिपिकः - मास्तु। सर्वं सिद्धम्। अधुना कार्यारम्भं करोमि।

उ.४ इ) **निर्दिष्टां कृतिं कुरुत ।**

मञ्जूषातः उचितशब्दान् चित्वा ५-६ वाक्यात्मकं चित्रवर्णनं कुरुत । ५

१. 'ज्ञानमन्दिरम्' इति विद्यालयस्य प्राङ्गणे ध्वजवन्दनस्य समारोहः सभाजयति ।
प्रधानातिथिः ध्वजारोहणं करोति ।
राष्ट्रध्वजः विलोलयति ।
ध्वजस्तम्भस्य अधः पुष्पाणि दृश्यन्ते ।
बालकाः बालिकाः च ध्वजं वन्दन्ते ।
द्वौ शिक्षकौ अपि प्राङ्गणे तिष्ठतः ।
विद्यालयस्य प्रवेशद्वारं तोरणेन शोभते ।

अथवा

उ.४ इ) **संस्कृतानुवादं कुरुत । (८ तः ५)**

(१) स्यूते लेखनपुस्तिकाः सन्ति।
(२) चम्पकस्य गन्धः प्रधानकक्षे प्रसरति।
(३) मह्यं मार्जकं यच्छ।
(४) मार्जारः मूषकम् अन्विष्यति।
(५) माता रोटिकां वेल्लयति।
(६) मालाकारः पुष्पाणि चिनोति।
(७) सौचिकः युतकं सीव्यति।
(८) सिंहः उच्चैः गर्जति।

पञ्चमः विभागः - भाषाभ्यासः ।

उ.५ अ) **तालिकापूर्तिं कुरुत ।**

१. **नामतालिका । (६ तः ४)** २

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
कवौ	**कव्योः**	**कवीषु**	सप्तमी
पित्रा	पितृभ्याम्	**पितृभिः**	तृतीया
ब्रह्म	**ब्रह्मणी**	ब्रह्माणि	प्रथमा

२. **सर्वनामतालिका। (६ तः ४)** २

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
कस्याः	**कयोः**	कासाम्	षष्ठी
भवतीम्	**भवत्यौ**	**भवतीः**	द्वितीया
अनेन	आभ्याम्	**एभिः**	तृतीया

३. **क्रियापदतालिका। (६ तः ४)** २

लकाराः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः
लङ्	अकरोत्	**अकुरुताम्**	**अकुर्वन्**	प्रथमः
विधिलिङ्	लिखेः	**लिखेतम्**	**लिखेत**	मध्यमः
लट्	**गच्छामि**	**गच्छावः**	गच्छामः	उत्तमः

४. **धातुसाधित-विशेषण- तालिका। (६ तः ४)** २

धातुः	क्त	क्तवतु	कृत्याः	शतृ/शानच्
रम् (१ आ.प.)	**रतः**	रतवान्	**रमणीयः**	रममाणः
ज्ञा (९ उ.प.)	ज्ञातः	**ज्ञातवान्**	ज्ञातव्यः	**जानानः**
प्र + विश् (६ प. प.)	**प्रविष्टः**	**प्रविष्टवान्**	प्रवेश्यः	प्रविशन्

उ.५ **आ) निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत। (५ तः ४)**

१) **योग्यपर्यायं चित्वा रिक्तस्थानपूर्तिं कुरुत। (५ तः ३)** ३

१. छात्रः दिनस्य **द्विवारम्** अध्ययनं करोति।

२) सप्ताहस्य **त्रिवारं** संस्कृतवर्गः भवति।

३) श्रीकृष्णः देवक्याः **अष्टमम्** अपत्यम्।

४) भोजने **षट्सु** रसेषु मधुरः रसः मम प्रियः।

५) भगवद्गीतायाम् अष्टादशे अध्याये **अष्टसप्ततिः** श्लोकाः सन्ति।

२) **समासानां तालिकापूर्तिं कुरुत । (५ तः ३)** ३

	समस्तपदम्	समासविग्रहः	समासनाम
१.	**असत्यम्**	न सत्यम् ।	नञ्-तत्पुरुषः समासः ।
२.	क्षेत्रपतिः	**क्षेत्रस्य पतिः ।**	षष्ठी-तत्पुरुषः समासः ।
३.	जलदः	जलं ददाति इति ।	**उपपदःतत्पुरुषः समासः ।**
४.	उन्नतवृक्षाः	उन्नताः वृक्षाः ।	**कर्मधारयः समासः ।**
५.	प्रतिदिनम्	**दिने दिने ।**	अव्ययीभावः समासः ।

३) **समानार्थकशब्दान् / विरुद्धार्थकशब्दान् लिखत। (५ तः ३)** ३

१. कमलम् - **पद्मम् ।** २. पुरतः × **पृष्ठतः ।**
३. पुष्पम् - **सुमनम् ।** ४. बहूनि × **अल्पानि ।**
५. कृशः × **सबलः ।**

४) **सूचनानुसारं कृतीः कुरुत । (५ तः ३)** ३
क. किं दृष्टवान् त्वम् ?
ख. मृगः प्रत्यहं तत्र अगच्छत् सस्यम् अखादत् **च** ।
ग. **भवान्** पादान्स्तब्धीकृत्य **तिष्ठतु** ।
घ. अहं प्रसन्ना **भवेयम्** ।
ङ. **यूयं** प्रयत्नेन कृषिकार्यं **कुरुथ** ।

५) **वाक्यं शुद्धं कुरुत । (५ तः ३)** ३
१. **ज्ञानं/ज्ञानेन/ज्ञानात्** विना सुखं नास्ति ।
२. **चन्द्रमसः** समीपे तारका विद्यते ।
३. **सः/सा** कथायाः पुस्तकं पठति ।
४. **निर्धनं** पुरुषं तु मित्राणि अपि त्यजन्ति ।
५. **त्रीणि** फलानि आनय ।

षष्ठः विभागः - अपठितम् ।

उ.६ अ) **गद्यांशं पठित्वा कृतीः कुरुत । (६ तः ४)**
१) **पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत ।** १
पक्वानि फलानि **ग्रीष्मे** जायन्ते ।

२)	**प्रातिपदिकं लिखत ।** १) एतस्य - **एतद् ।** २) आम्रवृक्षम् - **आम्रवृक्ष ।**	१
३)	**वाक्यं पुनर्लिखित्वा सत्यं वा असत्यम् इति लिखत ।** अपक्वानि आम्रफलानि न मधुराणि । - **सत्यम् ।**	१
४)	**माध्यमभाषया सरलार्थं लिखत ।** Not only do we like its ripe fruits but also unripe fruits.	१
५)	**सुगन्धेन, भारेण, आतपेन ।**	१
६)	**कारकपरिचयं कुरुत ।** मञ्जरीणां **सुगन्धेन** सर्वपरिसरः आनन्दितः भवति । - **करणम् ।**	१
उ.६ क) (१) (२)	**आ) - १) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत ।** **पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत । (२ तः १)** **विष्णुः** अलङ्कारप्रियः । **बालकः** भोजनप्रियः ।	 १
ख)	**समानार्थकशब्दान् लिखत ।** शिवः - **शम्भुः, शूली, शङ्करः ।**	१
उ.६	**आ) - २) जालचित्रं पूरयत ।**	२

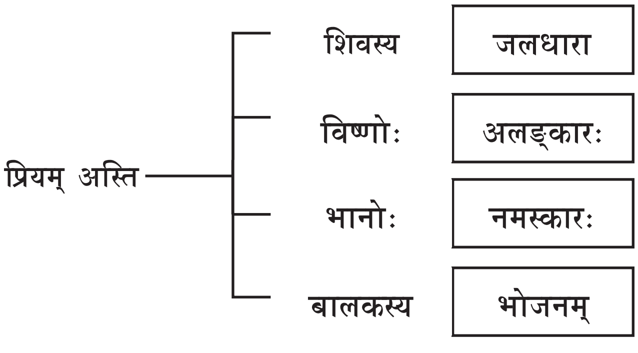

* * * * *